

tíðindablaðið

Útgevari: p/f sosialurin

Fyrirtaksstjóri og blaðstjóri: Tórfinn Svith (ábyrgd)

Blaðfólk: Hogni Djurhuus, Dagný Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

sosialurin

Postsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Forrætningin Tórshavnar Kommuna

oddagrein

Í SEINASTA blaði høvdu vit prát við annan av javnaðarmonnum í býráðnum í Havn, Jákup Suna Jacobsen, har hann helt, at um samarbeiðið í verandi samgongu í býráðnum ikki batnaði, var einki annað at gera enn at uppløysa hetta samarbeiðið heilt. Orsøkin er, sambært Jákup Suna, at framferðarhátturin hjá borgarstjóranum hevur verið til miklan ampa fyri samarbeiðið. Borgarstjórin er dominerandi og gongur í mongum førum uttan um hinar limirnar í samgonguni. Somuleiðis vildi Jákup Suni vera við, at borgarstjórin vil reka kommununa sum eina forrætning, sum ger alt upp í krónum og oyrum.

SPURDUR UM tað ikki gevur góðar møguleikar at seta nýggj arbeiði í gongd, tá ein er formaður í teknisku nevnd, sigur J. S., at tað tykist vónleyst at føra ein skilgáðan politikk. Borgarstjórin hevur sett sær fyrri at spara, og letur óll nýggj projekt bjóða út til privatar fyrirkur istaðin fyrri at fólkið hjá kommununi tekur sær av hesum.

NÚ ER Jákup Suni ikki ein maður,

sum er vanur at loypa framav, og einki er at ivast í, at hann kann standa við tað hann hevur sagt. Vit kunnu bert undrast á, at sami Jákup Suni og aðrir við honum í býráðssamgonguni hava latið háltvannað ár gingið við hesum skili.

AT BORGARSTJÓRIN vil reka kommununa sum eina forrætning er møguligt, men er hansara forrætningsprinsipp tá tað snýr seg um kommununa, ógvuliga vánaligt eftir okkara tykki. At hann m.a. heldur, sum vit í seinastu oddagrein numu við, at tað ikki er ein kommunal uppgáva at leggja seg út í vinnuligar spurningar, serliga tá vit hava tæy mongu ungu arbeiðsleysu í huga, kann als ikki góðtakast. At hann gongur uttan um hinar limirnar í samgonguni kann sjálvandi heldur ikki góðtakast.

MEN SAMSTUNDIS mugu vit ásanna, at borgarstjórin í Havnini illa fær stýrt kommununi bert við síni eini atkvøðu. Hann situr sum borgarstjóri tí hann hevur eina samgongu aftan fyrri seg. Og so leingi hendan samgongan letur hann gera sum hann vil, ivast vit eitt sindur í hvørjella ábyrgdina. Borgarstjórin ella hinir í samgonguni.

Danska stjórnin syndabukkur hjá sambandsflokkinum

Fyrsta árið borgarliga landsstýrið sat í Tinganesi kostaði tað føroysku fólka-, avlams- og einkjupensionistum 18 mió. kr.

Tann 1. oktober 1980 gjerdi undanfarna landsstýri semju við ríkismyndugleikarnar um at tær føroysku pensionirnar skuldu hækka við tilsams 18 mió. kr. og ætlanin var at hesar hækkingar skuldu fáa gildi frá 1. apríl 1981.

Danska stjórnin setti beinan vegin sin part av meirkostnaðinum ella 9 mió. kr. á figgjarlógina fyrri 1981. Her heima fingi vit sum kunnugt lögtingsvald og síðani eitt nýtt landsstýri. Tað borgarliga alternativ við kom á stjórnarpallin. Og alternativ við segði korta nei til at hækka pensionirnar fyrr enn í fyrsta lagi frá 1. apríl 1982. Hetta kom fram í svarinum frá Eilíf Samuelsen, landsstýrismanni, tá undirritaði

setti honum ein fyrispurning á tingi longu í januar 1981.

Tað, sum lögtingið skuldi gera í hesum máli, var fyrri tað fyrsta, at seta føroyska partin av meirtræðslunum ella 9 mió. kr. á figgjarlógina og fyrri tað næsta, at viðmæla yvir fyrri donsku stjórnini, at neyðug lógaruppskot vóru lögð fyrri í fólkingið. Men samgongan á tingi vildi hvørki tað fyrsta ella tað seinna.

Í vetraringssetuni 1981 legði javnaðarflokkinur málið fram á ting. Men tað fall. Ongin av samgongumonnum tók undir við tí. Vit lögdu sama mál fram aftur í ólavsøkingsetuni 1982. Men tað fekk somu lagnu tað ferðina. Og danskir myndugleikar hoyrdu hvørki orð ella eið aftur í hesum máli fyrr enn í december 1981 ella heilar 14 mánaðar eftir at um-

rødda semja varð gjord og 11 mánaðar eftir at alternatívið tók við.

Í Danmark gongur figgjarárið frá 1. januar til 31. desember. Tá danska figgjarlógina fyrri 1982 varð lögð, og tað er helst hent eina ferð á heysti í 1981, varð stóðan tann, at føroyskir myndugleikar høvdu ikki kløvið í tvey um ta gjördu semjuna í meira enn eitt heilt ár og at lögtingið tær ferðir í einum ári hevði felt uppskot um at hækka pensionirnar. Og sjálvandi metti danska stjórnin at semjan nú var fallin burtur og setti tí ikki peningin aftur á figgjarlógina fyrri 1982.

Ella hvussu kann ein dansk stjórn vita, at tá Pauli, Eilíf, Johannes Martin, Eli og aðrir samgongutingmenn í Føroyum — ja, ein heilur meiriluti á Føroya Lögtingi ikki tekur undir við einum máli, so skal tað

Framhald á síðu 10

Pólski arbeiðaraklassin fyrimynd fyrri arbeiðaraklassan í Føroyum

Neyvan nakrantíð áður hevur stríðið hjá arbeiðaraklassanum í nøkrum landi fingið so lagna viðgerð av føroysku vinstrarorsluni sum stríðið hjá arbeiðaraklassanum í Pólandi undir leiðslu av fakfelagnum Solidarnosc.

Felagið »Føroyskir Sosialistar« hevur í málagninum »Framanum« enn ikki viðgjørt klassastríðið í Pólandi, hóast allar teir høvdu samabrestirnar har í landinum, og hóast fakfelagið Solidarnosc varð sett á stovn fyrri meira enn hálvum øðrum ári síðan, og hóast Hernaðarmegin tók valdið har í landinum fyrri meira enn fyra mánaðum síðan!

Felagið »Oyggiðframi, føroyskir marxistar-leninistar« hava harafturimóti lagt áherðslu á í málagninum »Arbeiðinum« at stempla Solidarnosc sum eitt reformistiskt og borgarligt fakfelag (sum hevur havt alt valdið í Pólandi!!!) — og sum tessvegna skal mótarbejðast.

Felagið »Kommunistiskir Útisetar« er einasta felagið innan føroysku vinstrarorsluna, sum higartil hevur talað fyrri stuðli til pólska arbeiðaraklassan og fakfelagið hansara Solidarnosc.

KOMM.U. metir ikki pólsku samfelagsskipanina at vera sosialistiska, men ein harræðisskipað og felagið metir tessvegna, at allar demokratiskar og sosialistiskar rørsur í Pólandi, sum vanda sær imoti valds-harrunum har í landinum, mugu stuðlast.

Síðan pólsku valdsharrarnir komu til valdið eftir seinra heimsbardaga hevur arbeiðandi fjöldin í Pólandi stríðst fyrri øktum persónligum og politiskum frælsi, fyrri betri lønar- og sosialum viðurskiptum. Arbeiðandi fjöldin í Pólandi hevur skipað síni egnu feløg til at samskipa stríðið imoti valdsharrunum. Felagini hava verið mong, og tæy hava ment seg gjøgnum hart og ofta blóðugt stríð fyrri tann 31. august 1980 at enda sum ein 10.000.000-stórur skarði í fakfelagnum Solidarnosc.

Tann 31. august 1980 fekk arbeiðandi fjöldin í Pólandi veruliga setti tíðarmark í pólskari, ja, europeiskari søgu í nýggjari tíð. Arbeiðandi fjöldin í Pólandi nýyddi tá valdsharrarnar í knæ og fekk teir at undirrita sonevnda »Gdansk-sáttmálan«, sum fremst av øllum tryggjaði

folkinum rættin til at velja síni egnu fakligu umboð uttan um allan ágang frá mundugleikunum.

Gdansk-sáttmálin 31. august 1980

Krøvini hjá arbeiðandi fjöldini geva okkum eitt gott innlit í, hvat klassastríðið í Pólandi snýr seg um — og av tí at tæy ongantíð áður hava verið frammi í føroyskum fjølmiðlum, skulu vit her í stuttum samanfata tæy, soleiðis sum tæy vóru staðfest í tí sonevnda »Gdansk-sáttmálanum«:

Pkt. 1 viðurkennur fakfelagini sum óheft av flokkinum og arbeiðsgevarunum.

Í hesum sambandi verur sagt, at »tæy nýggju fakfelagini byggja á aðalregluna, sum sigur, at framleiðslutóluni skulu vera samfelagsogn«. Og víðari verður sagt, at »tæy nýggju fakfelagini skulu hava veruligar møguleikar til alment at gera viðmerkingar til tær viðningarmestu avgerðirnar viðvíkjandi viðurskiptunum hjá tí arbeiðandi fólkinum«, t.v.s. tær avgerðir, sum viðvíkja býtinum av tjóðarinntøkuni til nýtslu og lögur og framleiðsluætlanir, o.s.fr.

Pkt. 2 tryggjar arbeiðaraklassarum rættin til at fara í verkfall og veitir trygd fyrri, at tæy, sum eru í verkfalli, og stuðlsfólk teirra, ikki vera fyrri nøkrum ágangi.

Pkt. 3 staðfestur, at grundlógarrætturin til talu- og skrivfrælsið verður tryggjaður »og samstundis rætturin til at prenta og byta út«.

Eisini verður sagt, at »ongi tiltøk mugu vendast imoti óheftum forløgum eins og allir trúarrættningar fáa atgongd til fjølmiðlarnar«.

Pkt. 3 tryggjar harafturat øllum samfelagsborgarum og felogum teirra atgongd til skjól og sakir hjá tí almenna, serliga teimum sosialøkonomisku ætlanunum.

Pkt. 4 veitir øllum teimum, sum vóru uppsøgd í samband við verkfallini í 1970 og 1976, øll borgarrættindi aftur. Sagt verður eisini, at allir politiskir fangar skulu latast leysir.

Pkt. 5 gevur vissu fyrri, at fólkið verður upplýst um »Felags Verkfallsráðið« — sum samstundis broytir navn til »Solidarnosc«.

Pkt. 6 sigur, at tiltøk skulu setast í verk fyrri at fáa landið burturúr búskaparligu kreppustøðuni.

Sagt verður, at allir upplýsingar um sosialøkonomisku støðu landsins skulu verða almannakunngjördir, og at allir bókar skulu hava møguleika til at luttaka í orðaskiftinum um eitt abøtingarstevnumið.

Víðari verður sagt, at »tann búskaparliga abótin skal verða bygd á eitt munandi økt sjálvstýri á verksmiðjunum, har arbeiðararáðini fáa tryggja veruliga luttøku í leiðslunum«.

Pkt. 7 tryggjar øllum lønmóttakarum, sum luttøku í verkfallinum, løn fyrri verkfallstíðina.

Pkt. 8 tryggjar øllum lønmóttakarum eina grundløn — og serligur dentur verður lagdur á tæy lægstlønitu.

Pkt. 9 tryggjar øllum lønmóttakarum eina lønarhækkning samvarandi prishækkingunum og minkingunum í peningavirðinum.

Pkt. 10 sigur, at bert yvirskotið, sum eftir er, aftaná at heimamarknaðurin er mettaður, eigur at verða útfutt.

Pkt. 11 setur úr gildi tær serligu prisir, sum eru galdandi á teimum sonevndu »kommerciellu« handlunum, eins og sølan av fremmandum valuta innan tí sonevnda »innara útfuttninginum« verður sett úr gildi.

Pkt. 12 tryggjar, at stjóralval skulu fara fram eftir fakligum evnum — og ikki sum áður við flokkslimaskapi sum eini treyt fyrri vali.

Somuleiðis skulu øll serrættindi, sum eru galdandi fyrri militsunu og trygdartænastuna og flokkslimirnar setast úr gildi.

Pkt. 13 sigur, at skamtanarkort á kjøti skulu setast í verk til tamarhald er fingið á støðuna á marknaðinum.

Pkt. 14 sigur, at pensjónsskipanin skal broytast, soleiðis at hon gevur kvinnum pensjón aftaná 50 ára aldur og monnum aftaná 55 ára aldur. Ella soleiðis, at kvinnur fáa pensjón aftaná at hava arbeitt í 30 ár í Pólandi, og menn aftaná at hava arbeitt í 35 ár.

Pkt. 15 sigur, at pensjónin skal gjaldast út frá teim áður galdandi reglunum upp til núverandi pensjónsstig.